Р А Х У Н К О В А П А Л А Т А

Р І Ш Е Н Н Я

27 жовтня 2026 року № 28-1

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту відповідності на тему «Процес використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації»

Згідно зі статтею 98 Конституції України, статтями 7, 25, 26, 35, 36, 37, 39 і 41 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту відповідності на тему «Процес використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації».

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

Аудит засвідчив, що нормативні, організаційні та фінансові передумови для функціонування Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації (далі – Фонд) загалом створено, а за окремими напрямами державної підтримки забезпечено практичну реалізацію передбачених механізмів. Зокрема, кредитування стало основним діючим фінансовим інструментом: здійснювалися закупівлі обладнання та послуг, розпочато реалізацію заходів із встановлення фотоелектричних систем, енергетичної сертифікації, інтелектуального обліку споживання природного газу та забезпечення портативними зарядними станціями. Водночас аудитом виявлено окремі недоліки планування, нормативного та організаційного забезпечення, документального оформлення операцій, взаємодії учасників і моніторингу результатів. Недостатня узгодженість планування, нормативної та організаційної готовності, процедур реалізації й моніторингу призводила до невикористання частини передбачених механізмів, затримок у реалізації заходів та ситуацій, коли досягнення кінцевого енергетичного і декарбонізаційного результату не могло бути своєчасно підтверджене.

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

1. Планування державної підтримки не в усіх випадках ґрунтувалося на підтвердженій потребі, належній готовності механізмів та об'єктів до реалізації заходів.

Планування та розподіл коштів Фонду здійснювалися в умовах неодноразових змін нормативної моделі та доопрацювання окремих механізмів уже під час їх практичної реалізації. Водночас обсяги фінансового ресурсу, строки реалізації та очікувані результати не завжди були належно узгоджені з нормативною й організаційною готовністю відповідних механізмів, фактичним попитом потенційних отримувачів та готовністю об'єктів до реалізації заходів.

За напрямом кредитування передбачена система оцінювання, визначена Порядком використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2024 року № 761 (зі змінами) (далі – Порядок № 761), не забезпечувала повноцінної пріоритезації проєктів: не встановлено мінімального прохідного бала, критеріїв ранжування за пріоритетністю, а також обмежень щодо концентрації державної підтримки в одного суб'єкта господарювання або групи пов'язаних осіб. Це створювало ризик спрямування ресурсу без належного порівняння потенційного енергетичного та декарбонізаційного ефекту проєктів.

Недостатня готовність окремих фінансових механізмів на етапі планування призвела до їх фактичної нереалізації або обмеженого застосування. У 2024–2025 роках не запрацював механізм здешевлення вартості кредитних зобов'язань, не реалізовано кредитування виконавців енергосервісу та факторингове фінансування, а фінансовий лізинг застосовувався в обмеженому обсязі. Лише за напрямом здешевлення вартості кредитних зобов'язань у 2024 та 2025 роках не використано, відповідно, 379,6 млн грн та 649,9 млн гривень. Це свідчить про недостатню синхронізацію планування фінансового ресурсу з готовністю механізмів надання державної підтримки і фактичним попитом на них.

Недостатня перевірка готовності об'єктів до встановлення фотоелектричних систем також вплинула на подальшу реалізацію заходу. До переліків включалися об'єкти, технічний стан або інші характеристики яких у подальшому не дозволяли чи робили недоцільним встановлення обладнання. Крім того, закупівля обладнання не була належно синхронізована із розробленням і затвердженням проєктної документації: обладнання вартістю 155,2 млн грн придбано за відсутності завершеної проєктної документації значної частини об'єктів, що зумовило його тривале зберігання та відтермінування монтажу.

Аналогічні недоліки встановлено під час планування енергетичної сертифікації. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (далі – Держенергоефективності) опрацювало інформацію щодо 3 765 будівель та 2 997 заявок, сформувало перелік 2 918 об'єктів і передало його

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

Акціонерному товариству «Фонд декарбонізації України» (далі – АТ «ФДУ», Товариство) для організації закупівель. Водночас уже під час виконання договорів з'ясувалося, що до переліку включено об'єкти, щодо яких проведення сертифікації було неможливим або недоцільним. Унаслідок цього після укладення договорів кількість об'єктів зменшено на 45, або на 9 відс. від первісно запланованих 500, а вартість послуг – на 1,5 млн гривень. Це свідчить про те, що попередня верифікація інформації не забезпечила формування достатньо достовірного та готового до реалізації переліку об'єктів до початку закупівель.

Водночас результативні показники бюджетної програми переважно характеризували обсяг виконаних заходів або використаних ресурсів і не завжди дозволяли оцінити кінцевий енергетичний та декарбонізаційний ефект. Зокрема, кількість установлених фотоелектричних систем сама по собі не підтверджує фактичного підвищення енергонезалежності, скорочення енергоспоживання чи збільшення використання енергії з відновлюваних джерел без їх введення в експлуатацію та подальшої оцінки результатів.

Виявлені недоліки у сфері закупівель стосувалися переважно якості планування, тендерної документації, повноти оприлюдненої інформації та дотримання окремих процедурних вимог. Водночас численні відміни та повторні оголошення процедур, перенесення закупівель і коригування вже укладених договорів підтверджують загальну проблему недостатньої узгодженості закупівель із фактичною потребою, готовністю об'єктів і механізмів та наявним фінансовим ресурсом.

Застосований відповідно до Порядку № 761 у 2025 році механізм спрямування 442,1 млн грн коштів Фонду на збільшення статутного капіталу АТ «ФДУ» для фінансування придбання активів, робіт і послуг, результати яких підлягали подальшій безоплатній передачі кінцевим отримувачам, не відповідав економічному змісту таких операцій. Кошти статутного капіталу використовувалися не для формування активів, що залишалися б у розпорядженні Товариства або забезпечували отримання ним майбутніх економічних вигід, а для фінансування активів і послуг, які безоплатно вибували з його розпорядження. Це створило ризик визнання АТ «ФДУ» витрат без відповідного джерела їх покриття, зменшення активів і чистого фінансового результату та, як наслідок, виникнення збитків. Запроваджена з 2026 року модель фінансування, за якою АТ «ФДУ» за відповідними напрямами визначено одержувачем бюджетних коштів, усунула таку невідповідність для нових операцій, однак наслідки використання у 2025 році 442,1 млн грн коштів статутного капіталу залишаються неврегульованими.

2. Передбачені механізми державної підтримки реалізовувалися нерівномірно: за окремими розпочатими заходами залишалися незавершеними монтаж обладнання, передача результатів, його встановлення та документальне оформлення операцій.

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

Кредитування функціонувало як основний фінансовий інструмент, фінансовий лізинг застосовувався в обмеженому обсязі, а окремі інші механізми потребували додаткового нормативного та організаційного забезпечення. У 2024–2025 роках та І півріччі 2026 року АТ «ФДУ» укладено 79 договорів для фінансування 83 проєктів із внеском держави близько 2 млрд гривень. У межах охоплених аудитом випадків кандидати відповідали встановленим критеріям надання підтримки. Водночас інші передбачені фінансові інструменти не запрацювали або застосовувалися в обмеженому обсязі, що не забезпечило реалізації всього передбаченого нормативними актами комплексу державної підтримки.

За напрямом встановлення фотоелектричних систем придбання обладнання та виконання монтажних робіт не супроводжувалися своєчасним завершенням передачі результату кінцевим отримувачам. Станом на 30.06.2026 встановлені на 17 об'єктах системи не були передані балансоутримувачам у встановленому порядку. Крім того, системи енергоменеджменту, необхідні для повноцінного функціонування відповідного механізму, були впроваджені лише на 11 зі 127 пріоритетних об'єктів. Отже, факт закупівлі та встановлення обладнання не в усіх випадках означав завершення надання підтримки та готовність систем до використання за цільовим призначенням.

Не було своєчасно завершено передачу результатів енергетичної сертифікації. Із 455 сертифікатів, отриманих АТ «ФДУ», установам передано лише 132, або 29 відс., тоді як 323 сертифікати залишалися непереданими кінцевим користувачам. Порядком № 761 не встановлено строку, протягом якого АТ «ФДУ» має передати отримані результати сертифікації установам. Через неврегульованість такої часової регламентації значна частина вже отриманих результатів послуг своєчасно не була доступна балансоутримувачам для практичного використання під час планування заходів із підвищення енергоефективності.

За напрямом інтелектуального обліку споживання природного газу практичну реалізацію розпочато: у 2026 році придбано 40 тис. пристроїв передачі даних вартістю 192 млн грн та передано їх оператору газорозподільної системи. Водночас неповна визначеність ролей учасників, територіального розподілу, переліку підтвердних документів, форм звітності та процедур контролю, визначених Порядком № 761, не забезпечила належного відслідковування подальшого руху пристроїв від їх передачі до фактичного встановлення. На дату аудиту строк, визначений для встановлення пристроїв, ще не завершився, тому виявлені недоліки характеризують насамперед недостатність процедурного забезпечення та контролю.

За напрямом забезпечення дітей з інвалідністю підгрупи А портативними зарядними станціями закупівлю та доставку значної частини обладнання забезпечено, однак недостатня перевірка даних отримувачів та недоліки

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

взаємодії між учасниками процесу призвели до випадків повторного отримання підтримки, затримок у доставці та розбіжностей у документах. За результатами інвентаризації щодо 418 портативних зарядних станцій загальною вартістю 17,6 млн грн були відсутні акти приймання-передачі. Це не є саме по собі доказом ненадання обладнання отримувачам, однак не забезпечує належного документального підтвердження завершення передачі державної підтримки.

3. Моніторинг, верифікація та інформаційні системи не забезпечили достатнього підтвердження фактично досягнутих результатів використання коштів Фонду.

За кредитними проєктами процедури моніторингу та верифікації не забезпечили своєчасного підтвердження фактичного виконання отримувачами взятих зобов'язань щодо енергоефективності та скорочення викидів вуглецю. Станом на 30.06.2026 Держенергоефективності здійснило моніторинг лише за однією з чотирьох добровільних угод, за якими вже настав строк звітування. За іншими трьома угодами отримувачі не подали передбачених звітів, водночас визначені добровільними угодами заходи реагування на їх неподання не застосовувалися. Унаслідок цього своєчасне документальне підтвердження виконання відповідних зобов'язань за цими угодами та досягнення передбачених показників не забезпечено. Також не визначено вичерпного переліку та форм документів, якими має підтверджуватися виконання встановлених зобов'язань, а також строків подання таких документів для проведення верифікації. За єдиною угодою, за якою отримувач подав звіт та задекларував недосягнення встановлених показників, верифікацію станом на 30.06.2026 не було завершено, тому аудит не отримав достатньої впевненості щодо фактичного досягнення профінансованими кредитними проєктами передбачених показників енергоефективності та декарбонізації.

Наявні цифрові інструменти також не забезпечували формування єдиного інформаційного середовища. Національну систему моніторингу енергоефективності, створення якої передбачено законодавством, не створено; інформація зберігається у різних реєстрах і базах даних, а розрахунок окремих показників скорочення викидів CO_2 та кінцевого енергоспоживання здійснюється переважно вручну. Спеціалізована система управління заявками та проєктами відсутня, що обмежує можливості своєчасного контролю, зіставлення запланованих і фактичних результатів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

З урахуванням викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту відповідності на тему «Процес використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації» (далі – Звіт) затвердити.

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

2. Це рішення і Звіт надіслати Верховній Раді України.

3. Це рішення і Звіт надіслати Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг і рекомендувати розглянути їх на його засіданні.

4. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Кабінетові Міністрів України і рекомендувати:

4.1. Доручити Держенергоефективності спільно з АТ «ФДУ» розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт нормативно-правового акта, що забезпечить удосконалення механізму управління коштами Фонду.

4.2. Доручити Міністерству у справах громад, територій та внутрішньо переміщених осіб України вжити заходів щодо нормативного врегулювання та введення в офіційну експлуатацію Національної системи моніторингу енергоефективності та Інформаційної системи відомостей щодо виконавців енергосервісу та потенційних об’єктів енергосервісу, забезпечивши автоматизоване ведення відповідних переліків, визначення відповідальних осіб, порядок взаємодії із суб’єктами подання інформації, а також використання даних системи для моніторингу, аналізу та прийняття управлінських рішень у сфері енергосервісу.

4.3. Доручити Міністерству соціальної політики, сім’ї та єдності України:

забезпечити дотримання принципів, на яких ґрунтується бюджетна система, а саме враховувати об'єктивну потребу в придбанні портативних зарядних станцій та забезпечити контроль за їх використанням;

забезпечити функціонування електронних сервісів з метою ідентифікації отримувачів портативних зарядних станцій та верифікації повідомлених ними відомостей;

провести перевірку діяльності територіальних підрозділів Пенсійного фонду України (далі – ПФУ), які не забезпечили перевірку даних отримувачів, що зумовило безпідставну передачу портативних зарядних станцій та незаконне використання бюджетних коштів;

забезпечити внесення ПФУ змін до Протоколу обміну інформацією № 1 про порядок надання Пенсійним фондом України списку отримувачів портативних зарядних станцій для потреб дитини з інвалідністю підгрупи А АТ «ФДУ» – інформації про отримувачів портативних зарядних станцій, яких було забезпечено такими станціями з метою удосконалення механізму розподілу та доставки портативних зарядних станцій.

4.4. Доручити Міністерству фінансів України, Держенергоефективності та АТ «ФДУ» розробити механізм врегулювання наслідків використання у 2025 році коштів, що внесені до статутного капіталу з цільовим використанням.

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

5. Це рішення і Звіт надіслати Господарсько-фінансовому департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України і рекомендувати при складанні паспорта бюджетної програми «Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації» на 2027 рік врахувати, що результативні показники повинні відображати реальний результат виконання бюджетної програми, що характеризують хід її реалізації, ступінь досягнення цілей державної політики у сфері енергозбереження та досягнення мети бюджетної програми.

6. Це рішення і Звіт надіслати Державному агентству з енергоефективності та енергозбереження України і рекомендувати:

6.1. Спільно з АТ «ФДУ» розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт нормативно-правового акта, що забезпечить удосконалення механізму управління коштами Фонду, а саме:

удосконалення механізму здешевлення вартості зобов'язань за кредитними договорами, фінансового лізингу та факторингового фінансування;

використання коштів Фонду, спрямованих на кредитування заходів у сфері енергоефективності, передбачивши чіткі критерії пріоритетності проєктів та порядок їх застосування під час відбору для фінансування, а також оптимізацію процедури оцінювання та прийняття рішень щодо надання фінансової державної підтримки, уникнення концентрації коштів державної підтримки в межах одного суб'єкта господарювання чи обмеженого кола суб'єктів, що обмежує доступ до пільгового кредитування для інших суб'єктів господарювання;

процедури відбору установ, передбачивши:

- документальне підтвердження установою технічної можливості встановлення сонячної електричної станції та наявності впровадженої системи енергетичного менеджменту на етапі подання установами заявок; чітко визначити мінімальний розмір площі, достатній для з мінімальною потужністю;
- періодичність та строки обов'язкової актуалізації установами інформації щодо переліків об'єктів, на яких заплановані заходи державної підтримки;
- правовий механізм відшкодування понесених витрат внаслідок надання установою недостовірної інформації та невиконання умов та зобов'язань;

нормативного врегулювання механізму реалізації напряму інтелектуального обліку споживання природного газу з метою уточнень функцій заявників, отримувачів пристроїв та осіб, відповідальних за їх встановлення; уточнення переліку та форм документів, які підтверджують факт встановлення пристроїв; інформації про територіальний розподіл пристроїв і місця їх поставки; визначення строків розгляду й узагальнення заявок, передачі пристроїв, реагування на невиконання заявниками зобов'язань; встановлення механізму та строків відшкодування витрат у разі невстановлення пристроїв;

удосконалення механізму надання державної підтримки на проведення енергетичної сертифікації та/або енергетичних аудитів об'єктів з метою

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

запровадження попередньої верифікації заявок і документів, поданих установами, визначення чітких вимог до об’єктів, які можуть бути включені до переліку для проведення сертифікації, посилення взаємодії із заявниками та встановлення строку передачі установам результатів послуг з енергетичної сертифікації актами приймання-передачі.

Термін виконання – до 01.03.2027

6.2. Запровадити спільно з АТ «ФДУ» використання спеціалізованого цифрового інструменту для реєстрації, обліку, формування черги, відстеження статусу, відбору та моніторингу проєктів, що фінансуються за рахунок коштів Фонду.

Термін виконання – до 01.03.2027

6.3. Розробити та впровадити уніфікований інструмент для розрахунку показників скорочення викидів CO_2 та зниження кінцевого енергоспоживання, який передбачатиме застосування актуальних нормативно визначених коефіцієнтів, єдиних алгоритмів розрахунку, збереження вихідних даних, фіксацію результатів, можливість їх перевірки та формування аналітичної звітності щодо очікуваного і фактичного ефекту від реалізованих заходів.

Термін виконання – до 01.01.2027

6.4. Запровадити уніфікований підхід до визначення умов добровільних угод з енергоефективності (декарбонізації), зокрема щодо строків звітування, підстав дострокового припинення та інших істотних умов, забезпечивши застосування єдиних обґрунтованих вимог до отримувачів державної фінансової підтримки.

Термін виконання – до 01.02.2027

6.5. Внутрішнім нормативним актом визначити граничні терміни реагування на порушення строків та застосування передбачених угодами заходів у разі невиконання отримувачами встановлених зобов’язань.

Термін виконання – до 01.02.2027

6.6. Провести інвентаризацію стану виконання зобов’язань за всіма чинними добровільними угодами, визначити угоди, за якими порушено строки звітування, моніторингу, верифікації або не досягнуто встановлених показників, та за результатами вжити відповідних управлінських заходів.

Термін виконання – до 01.02.2027

6.7. Внутрішніми нормативними актами врегулювати:

процедури моніторингу та верифікації виконання зобов’язань за добровільними угодами, визначивши перелік і форми документів, необхідних для підтвердження досягнутих показників; строки проведення верифікації; порядок дій у разі неподання або подання неповної інформації;

процедури збору та моніторингу інформації щодо стану впровадження установами системи енергетичного менеджменту з метою здійснення дієвого механізму контролю, передбачивши строки надання установами інформації та

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12

переліку підтвердних документів, порядку дій у разі неподання або подання неповної інформації, порушення строків подання.

Термін виконання – до 01.02.2027

7. Це рішення і Звіт надіслати Акціонерному товариству «Фонд декарбонізації України» і рекомендувати:

7.1. Провести претензійно-позовну роботу з метою відшкодування Акціонерним товариством «Укрпошта» втрат бюджетних коштів, які виникли внаслідок неналежного виконання умов договору про надання послуг з пересилання внутрішніх посилок № 060226-69E від 06.02.2026.

Термін виконання – до 01.01.2027

7.2. Вжити заходів для повернення безпідставно отриманих портативних зарядних станцій та їх перерозподілу в межах повноважень, зокрема шляхом претензійно-позовної роботи та взаємодії з правоохоронними органами і ПФУ.

Термін виконання – до 01.12.2026

8. Про виявлені під час аудиту ознаки кримінального правопорушення повідомити Офіс Генерального прокурора шляхом надсилання Звіту та цього рішення.

9. Оприлюднити це рішення і Звіт на офіційному вебсайті Рахункової палати.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Рахункової палати Сергія Ключку.

Голова **Ольга ПІЩАНСЬКА**

СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
28-1 від 28.10.2026 19:07
Сертифікат 3C080BB109AB259804000000445438008 1D0F500
Підписувач Піщанська Ольга Станіславівна
Дійсний з 03.09.2026 13:54:12 по 03.09.2028 13:54:12